

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 1053/2024
24.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Вуковић, председника већа, Слободана Велисављевић, Гордане Којић, Александра Степановића и Бојане Пауновић, чланова већа, са саветником Ирином Ристић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Перин Мирослава, због кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног Перин Мирослава - адвоката Маје Тркуље, поднетом против правоснажних пресуда Вишег суда у Сремској Митровици К-36/23 од 12.12.2023. године и Апелационог суда у Новом Саду КЖ1 167/24 од 02.04.2024. године, у седници већа одржаној дана 24.09.2024. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Перин Мирослава - адвоката Маје Тркуље, поднет против правоснажних пресуда Вишег суда у Сремској Митровици К-36/23 од 12.12.2023. године и Апелационог суда у Новом Саду КЖ1 167/24 од 02.04.2024. године у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) Законика о кривичном поступку, док се у преосталом делу захтев за заштиту законитости **ОДБАЦУЈЕ**.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сремској Митровици К-36/23 од 12.12.2023. године у ставу I изреке, окривљени Перин Мирослав оглашен је кривим због извршења кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 4 године, у коју му је урачунато време проведено у притвору од 04.11.2022. године до 12.12.2023. године, као и време које ће провести у притвору до упућивања у установу за издржавање казне затвора. На основу члана 246. став 8. КЗ од окривљеног је трајно одузето 59,29 гр нето масе опојне дроге хероин са кофеином и парацетамолом. Према окривљеном је изречена мера безбедности обавезног лечења наркомана и одлучено је о трошковима кривичног поступка, а како је то ближе опредељено у ставу I изреке пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду КЖ1 167/24 од 02.04.2024. године одбијене су као неосноване жалбе јавног тужиоца Вишег јавног тужилаштва у Сремској Митровици и браниоца окривљеног Перин Мирослава и пресуда Вишег суда у Сремској Митровици К-36/23 од 12.12.2023. године, потврђена.

Против наведених правоснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднела је бранилац окривљеног Перин Мирослава - адвокат Маја Тркуља, у смислу члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни суд усвоји захтев за заштиту законитости и побијане пресуде преиначи тако што ће окривљеног огласити кривим за извршење кривичног дела недозвољено држање опојних дрога из члана 246а став 1. КЗ. Стављен је и предлог у смислу члана 488. став 2. ЗКП.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Врховном јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку (ЗКП) и у седници већа коју је одржао без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета са одлукама против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Перин Мирослава је неоснован у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, док је у преосталом делу недозвољен и нема законом прописан садржај.

Бранилац окривљеног, иако не нумерише, у захтеву за заштиту законитости указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, коју образлаже наводима да је судија Ђурђина Бјелобаба била председник већа приликом доношења решења Апелационог суда у Новом Саду Кж2 259/23 од 23.02.2023. године, којим су као неосноване одбијене жалбе бранилаца изјављене против решења Апелационог суда у Новом Саду Кжр 8/23 од 30.01.2023. године, којим је према окривљеном продужен притвор, а онда је, као председника већа, учествовала и у доношењу пресуде Апелационог суда у Новом Саду КЖ1 167/24 од 02.04.2024. године (предмет захтева за заштиту законитости). У вези са изнетим, бранилац наводи да је судија Ђурђина Бјелобаба, као председник већа Апелационог суда у Новом Саду приликом одлучивања о жалби бранилаца изјављеној против решења о продужењу притвора донела одлуку у којој је наведено да окривљени није престао са вршењем кривичних дела, на који начин је заузела својеврстан став, који је образложен у означеном решењу о притвору, посебно прејудуцирајући да је окривљени извршио кривично дело, односно да је основано сумњив да је извршио кривично дело, а који став је *de facto* потврђен и доношењем пресуде Апелационог суда у Новом Саду КЖ1 167/24 од 02.04.2024. године.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног су неосновани, а ово из следећих разлога:

Из списка предмета произлази да је судија Ђурђина Бјелобаба учествовала у доношењу решења Апелационог суда у Новом Саду Кж2 259/23 од 23.02.2023. године и то у другостепеном већу које је одлучивало о жалбама на решење о продужењу притвора.

Одредбом члана 2. тачка 17) ЗКП прописано је да је „основ сумње“ скуп чињеница које посредно указују да је учињено кривично дело или да је одређено лице учинилац кривичног дела.

Одредбом члана 2. тачка 18) ЗКП прописано је да је „основана сумња“ скуп чињеница које непосредно указују да је одређено лице учинилац кривичног дела.

Одредбом члана 2. тачка 19) ЗКП прописано је да је „оправдана сумња“ скуп чињеница које непосредно поткрепљују основану сумњу и оправдавају подизање оптужбе.

Ради очувања стандарда независног и непристрасног суда и права на правично суђење, гарантованих одредбом члана 32. став 1. Устава Републике Србије и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, у Законику о кривичном поступку одредбом члана 37. прописани су разлози за изузеће судија.

Одредбом члана 37. став 1. тачка 1) до 4) ЗКП предвиђене су ситуације у којима се судија или судија поротник мора обавезно изузети од вршења судијске дужности у одређеном предмету, због одређеног односа и повезаности судије са учесницима у поступку или са предметом, па је тако, између осталог, у тачки 4) прописано да ће судија бити изузет од судијске дужности у одређеном предмету, ако је у истом предмету поступао као судија за претходни поступак или одлучивао о потврђивању оптужнице или учествовао у доношењу мериторне одлуке о оптужби која се побија жалбом или ванредним правним леком или је учествовао у поступку као тужилац, бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно тужиоца или је саслушан као сведок или као вештак ако овим закоником није другачије прописано.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, постоји ако је у одређеном кривичном предмету у суђењу на главном претресу учествовао судија који је морао бити изузет од вршења судијске дужности, између осталог, ако је у истом предмету поступао као судија за претходни поступак или одлучивао о потврђивању оптужнице или учествовао у доношењу мериторне одлуке о оптужби која се побија жалбом или ванредним правним леком или је учествовао у поступку као тужилац, бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно тужиоца или је саслушан као сведок или као вештак ако овим закоником није другачије прописано— члан 37. став 1. тачка 4) ЗКП.

Из наведених законских одредби произлази да се о апсолутно битној повреди одредаба кривичног поступка о којој је реч и на коју се бранилац окривљеног указује, може говорити само уколико се ради о учествовању у суђењу у првостепеном поступку или о одлучивању у поступку по редовном или ванредном правном средству судије који се мора обавезно изузети из разлога прописаних у члану 37. став 1. ЗКП, што у овом предмету није случај.

Међутим, у појединим ситуацијама, услед вишеструких процесних улога судије може се појавити сумња у непристрасност судије која је таквог квалитета да захтева његово изузеће од судијске дужности приликом доношења одлуке (пресуде) о кривичи окривљеног за извршено кривично дело, што значи да постојање наведене битне повреде одредаба кривичног поступка, у сваком конкретном случају, представља фактичко питање.

Када је у питању учествовање судија у доношењу одлуке о притвору, односно некој од мера обезбеђења присуства окривљеног, ради се о оцени тзв. функционалне непристрасности, о чему постоји богата судска пракса Европског суда за људска права и Уставног суда Србије.

У предмету Драгојевић против Хрватске, представка број 68955/11, Европски суд за људска права је нашао да није дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције у погледу мањка непристрасности судије у случају када је пре почетка главног претреса четири пута од стране ванпретресног већа продужен притвор окривљеном, при чему је члан тог већа у сва четири случаја био и судија који је касније као председник већа учествовао у доношењу првостепене пресуде према истом окривљеном, иако је и према Законику о казненом поступку Републике Хрватске један од услова за одлучивање о притвору, постојање основане сумње о извршењу кривичног дела од стране окривљеног. У наведеној одлуци (став 114) Европски суд наводи да је савршено нормално да судија може разматрати и одбити захтев за пуштање на слободу који поднесе притворени окривљени. При томе судија мора и на темељу Конвенције и домаћег права установити постојање „основане сумње“ против окривљеног. Сама чињеница да је судија у суђењу већ доносио одлуке у предмету, укључујући одлуке везане за притвор, не може оправдати бојазни о његовој непристрасности; само посебне околности могу оправдати другачији закључак. Увек је одлучан опсег и природа предпретресних мера које је предузео судија.

Европски суд за људска права у наведеној одлуци даље истиче да питања на која судија мора одговорити при доношењу одлуке о продужењу притвора нису иста као питања која су одлучујућа за његову правноснажну пресуду. Приликом одлучивања о притвору и доношењу других одлука те врсте, судија по кратком поступку оцењује доступне податке како би утврдио постоји ли основ за сумњу против окривљеног за извршење кривичног дела; приликом доношења одлуке на крају суђења мора проценити јесу ли докази који су изнесени и о којима се расправљало пред судом довољни да би окривљеног огласио кривим. Сумња и формално проглашење кривице не могу се третирати као да су истоветни – Јасински против Пољске, представка број 30865/96, став 55.

Из свега наведеног произлази да учествовање судије у одлучивању о притвору, односно о некој од мера обезбеђења присуства окривљеног, по правилу, не представља разлог за његово изузеће приликом одлучивања о кривици истог окривљеног, већ постојање предубеђења као разлога за његово изузеће зависи од тога да ли је приликом одлучивања о притвору, односно других одлука те врсте, заузео јасан став о кривици окривљеног или не. Према томе, реч је о фактичком питању које се процењује, у сваком појединачном предмету, а како је то већ наведено.

Увидом у решење Апелационог суда у Новом Саду Кж2 259/23 од 23.02.2023. године, које бранилац означава у поднетом захтеву, утврђено је да се приликом одлучивања и доношења овог решења суд није бавио оценом довољности доказа нити се упуштао у питање кривице окривљеног, већ само жалбеним разлозима везаним за примену мере обезбеђења присуства окривљеног – притвора, односно не разматрајући кривицу окривљеног изван граница основане сумње да је учинио кривично дело за које се терети, а што и сам бранилац у поднетом захтеву за заштиту законитости указује, односно не спори.

С обзиром на наведено, није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, како се то неосновано тврди у захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног Перин Мирослава.

У преосталом делу захтев за заштиту законитости је недозвољен и нема законом прописан садржај.

Одредбом члана 484. ЗКП прописано је да се у захтеву за заштиту законитости мора навести разлог за подношење (члан 485. став 1. ЗКП), а у случају из члана 485. став 1. тачка 2) и 3) ЗКП мора се доставити одлука Уставног суда или Европског суда за људска права.

Одредбом члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, прописано је да се захтев за заштиту законитости може поднети ако је правноснажном одлуком или одлуком у поступку који је претходио њеном доношењу повређен закон, а ставом 4. наведеног члана предвиђени су услови под којима окривљени преко свог браниоца може поднети захтев за заштиту законитости, а то је учињено таксативним набрајањем повреда закона које могу бити учињене у поступку пред првостепеним и поступку пред апелационим судом – члан 74, члан 438. став 1. тачка 1) и 4) и тачка 7) до 10) и став 2. тачка 1), члан 439. тачка 1) до 3) и члан 441. став 3. и 4. ЗКП.

Бранилац окривљеног у поднетом захтеву за заштиту законитости опредељује повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, која је законом дозвољен разлог за подношење захтева за заштиту законитости окривљеном преко браниоца. Међутим, наводи захтева браниоца окривљеног не садрже објашњење у чему се конкретно та повреда састоји, односно не образлаже се на који начин су нижестепени судови правноснажним пресудама учинили означену повреду закона.

Сходно изнетом, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног, у делу који се односи на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, нема законом прописан садржај, у смислу одредбе члана 484. ЗКП, која налаже обавезу навођења разлога за подношење захтева за заштиту законитости, а што у случају подношења захтева за заштиту законитости због повреде закона члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, подразумева опредељење повреде, због које се захтев подноси, као и образложење у чему се та повреда конкретно састоји.

Поред наведеног, бранилац окривљеног у поднетом захтеву за заштиту законитости нумерише и образлаже повреде закона из члана 438. став 2. тачка 2) и члана 16. став 3. ЗКП (с тим што бранилац погрешно означава да је у питању КЗ - Кривични законик).

У преосталом делу захтева бранилац указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, износећи сопствену оцену изведених доказа и сопствене чињеничне закључке другачије од оних утврђених побијаним пресудама везано за масени удео хероина у смеси која је пронађена код окривљеног.

Међутим, погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, односно повреда закона из члана 440. ЗКП, као и повреде закона из члана 438. став 2. тачка 2) и члана 16. став 3. ЗКП, у смислу цитиране одредбе члана 485. став 4. ЗКП, не представљају

законом дозвољене разлоге због којих окривљени преко браниоца може поднети овај ванредни правни лек - захтев за заштиту законитости, па је Врховни суд захтев у наведеном делу, оценио као недозвољен.

Из изнетих разлога Врховни суд је, на основу одредбе члана 491. став 1. ЗКП и на основу одредбе члана 487. став 1. тачка 2) у вези члана 485. став 4. ЗКП и члана 487. став 1. тачка 3) у вези члана 484. ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

**Записничар – саветник
Ирина Ристић, с.р.**

**Председник већа – судија
Татјана Вуковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић